

Številka: 0111-0001/2022

Datum: 28.10.2025

Predsednik Vlade RS

Dr. Robert Golob
Gregorčičeva 20,25
1000 Ljubljana

Ministrstvo za naravne vire in prostor

Direktorat za prostor in graditev
Minister Jože Novak
Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo

Minister mag. Bojan Kumer
Langusova ulica 4
1000 Ljubljana

Zadeva: USMERITVE IN ZAHTEVE REGIJE POSAVJE NA PODLAGI IZKAZANIH RAZVOJNIH POTREB REGIJE OB UMEŠČANJU JEK2 V PROSTOR

1

Projekt JEK2 je eden največjih strateških projektov Republike Slovenije in hkrati projekt, ki bo za regijo Posavje pomenil izjemen razvojni, prostorski in družbeni izziv. Vzpostavitev drugega bloka Jedske elektrarne Krško bo zagotovila dolgoročno in zanesljivo oskrbo z nizkoogljčno energijo za celotno državo, hkrati pa bo neposredno posegla v prostor in življenje prebivalcev regije z dodatnim tveganji, ki so specifična za jedrsko energijo. **Posavje je že zdaj v veliki meri zaznamovano z energetskimi objekti državnega pomena, zato regija upravičeno pričakuje, da bo umeščanje JEK2 spremljal celovit nabor razvojnih ukrepov, ki bodo prebivalcem in gospodarstvu prinesli oprijemljive koristi.** V nasprotnem primeru obstaja nevarnost, da bodo koristi centralizirane na državni ravni, bremena pa prepuščena regiji.

Regijo Posavje zaznamujejo razvojne vrzeli, zlasti v izobrazbeni strukturi, kakovosti bivanja in prometni dostopnosti. Posavje ima najnižji delež terciarno izobraženih prebivalcev, šibko dostopnost javnega potniškega prometa, pomanjkanje kakovostnih stanovanj in med najslabšo priključenost na kanalizacijo v državi. Regija se sooča z razvojnim zaostankom na številnih področjih, zlasti po kakovosti življenja, kjer zaseda zadnje 12. mesto v Sloveniji. Čeprav energetski sektor pomembno vpliva na gospodarstvo, ta razvojni vpliv ni enakomerno razporejen oziroma se v regiji Posavje ne odrazi.

Javna objava pobude za državni prostorski načrt (DPN) za JEK2, ki jo je Ministrstvo za naravne vire in prostor objavilo 1. julija 2025 odpira pomembno priložnost, da regija Posavje jasno izrazi svoja stališča in usmeritve. Pobuda pomeni začetek postopka, v katerem je mogoče zahtevati, da se razvojne potrebe regije vključijo kot pogoji v državno prostorsko načrtovanje, ne zgolj kot priporočila. Svet regije Posavje zato vztraja pri pripravi posebnega zakona o razvojnih potrebah regije (sočasno z DPN JEK2), ki bo omogočil usklajeno izvajanje infrastrukturnih, gospodarskih, okoljskih in družbeno-socialnih projektov hkrati z umeščanjem JEK2. Samo s takšnim pristopom bo mogoče zagotoviti, da bo regija ostala privlačna za bivanje, delo in investiranje. Hkrati pa je potrebno že v tej fazi pobude podati usmeritve za podrobnejše načrtovanje in analizo ter ugotoviti možnosti in omejitve z utemeljitvijo rešitev. **Pobuda namreč opredeljuje zgolj kvaliteto bivanja v okviru prostorskega vidika, ne pa tudi ključnih področij, ki so navedena v nadaljevanju. Zato je nujno, da se jih analizira že v tej fazi ter poda usmeritve za nadaljnje podrobno načrtovanje.**

V nadaljevanju so predstavljena ključna razvojna področja, ki jih regija prepozna kot nujne predpogoje za uspešno izvedbo projekta JEK2 in hkrati kot usmeritve v postopku priprave DPN. **Brez teh področij, ki jih naslavljamo v okviru razvojnih potreb regije Posavje (predstavljene v nadaljevanju), tako strateško obsežnega projekta ni mogoče umestiti v prostor regije Posavje, niti zagotoviti njegovega sobivanja v regijskem prostoru. Poseg v prostor je tako obsežen, da bo treba zasledovati princip razpršene namembnosti prostora po regiji Posavje ali celo širše.** Če gre za nacionalni interes po energetski neodvisnosti, je takšno načrtovanje na strateški ravni potrebno že v tej fazi. Tako majhno območje tako velikih obremenitev zaradi omejitev v prostoru sicer ne bo preneslo. Zato je ključno, da se že v tej fazi podajo usmeritve za podrobnejše načrtovanje z analitičnim pristopom ter ustreznimi strokovnimi podlagami za področja, ki so predstavljena v nadaljevanju.

Posebej je potrebno opozoriti, da naslavljanje prostorskih ureditev izven tega območja skladno s postopki občinskih prostorskih načrtov ni ustrezno zaradi zahtev po nadomeščanju kmetijskih zemljišč in zaradi dolgotrajnih postopkov sprejetja občinskih prostorskih načrtov, ki ne bodo sledili potrebam izvedbe projekta JEK2. Sama pobuda namreč že ugotavlja, da je treba predvideti ustrezne strokovne podlage, spremembe občinskih prostorskih načrtov ter omilitvene ukrepe in pristope za obvladovanje in zmanjšanje vidnega vpliva JEK2. Kako to doseči, ni opredeljeno. Pobuda nadalje navaja, da bodo morebitne širitve namenske rabe prostora za nove objekte, potrebne za zagotavljanje storitev družbene infrastrukture in drugih dejavnosti, predvidene s spremembami občinskih prostorskih načrtov. To pa ni ustrezno in bi moralo biti opredeljeno že v tej fazi z usmeritvami za podrobnejše načrtovanje. Zato je ključno, da se to vključi že v tej fazi in zagotovi zakonska podlaga za hitrejšo in bolj učinkovito izvedbo. Dejstvo je tudi, da območje DPN zavzema kar 127,4 ha kmetijskih zemljišč, pri čemer ni predviden nobeden mehanizem za njihovo nadomestitev, kar je v nasprotju z načeli trajnostnega prostorskega razvoja in varstva kmetijskih zemljišč. Poleg tega je potrebno že v tej

fazi načrtovati razvoj gospodarsko poslovnih con, stanovanjskih območij in drugih razvojnih vsebin, predstavljenih spodaj, brez katerih projekt ne bo mogoč.

Pobuda opredeljuje podatek, da je v času gradnje na območju gradbišča pričakovati 3.500 do 7.000 delavcev. Za tako območje in kvaliteto bivanja prebivalcev regije Posavje je zato nujno načrtovati ukrepe, ki bodo omogočili sobivanje in obstoj kvalitete življenja prebivalcev regije Posavje (že samo območje omejene rabe prostora ima omejitve po dnevni migraciji). Vse to utemeljuje našo pobudo, da je že v tej fazi potrebno nasloviti tako področja mobilnosti, zelenega in prostorskega razvoja, gospodarskega, družbenega razvoja itd.

Pobuda DPN naslavlja predvsem samo investicijo v območju DPN, ne podaja pa ključnih usmeritev za podrobnejše načrtovanje drugih razvojnih področij in se preozko osredotoča zgolj na kakovost bivalnega okolja.

Zakon o razvojnih potrebah regije Posavje predstavlja nujen predpogoj za izvedbo projekta in mora biti sprejet najpozneje hkrati z državnim prostorskim načrtom (DPN) za JEK2. Projekti in zaveze, opredeljeni v DPN, morajo biti izvedeni pred začetkom poskusnega obratovanja JEK2, razen tistih, ki imajo trajen značaj. Zakon naj vsebuje tudi celovit nabor razvojnih potreb in projektov regije Posavje.

Za uspešno pripravo in izvedbo projekta je ključna preglednost vseh študij ter pravočasna izdelava potrebnih strokovnih podlag. Posebno pozornost je treba nameniti tistim podlagam, ki sicer niso izrecno zahtevane z veljavnimi predpisi (npr. obvezne podlage po Zakonu o urejanju prostora ali v postopkih celovite presoje vplivov na okolje), vendar so za dosego družbene sprejemljivosti projekta bistvenega pomena. Ocena vplivov na okolje naj zajema širše vplivno območje celotne regije Posavje.

Med najpomembnejšimi strokovnimi vprašanji je treba temeljito preučiti potrebe in prostorske možnosti za zagotavljanje ustreznih stanovanj za delavce ter s tem povezano povečanje zmogljivosti oskrbnih, storitvenih in družbenih dejavnosti. Prav tako je treba oceniti vplive projekta na lokalno gospodarstvo in potrebe po dodatni komunalni ter prometni infrastrukturi. Menimo, da bo potrebno te dodatne kapacitete načrtovati in zagotavljati celovito – na ravni celotne regije Posavje. Zato je priprava poglobljene **socio-ekonomske študije** nujna za pravočasno prepoznavanje morebitnih koristi in tveganj projekta ter za kakovostno, strokovno in transparentno komunikacijo z javnostjo, ki je ključna za dosego družbene sprejemljivosti projekta.

V nadaljevanju podrobneje opredeljujemo področja, ki jih je potrebno v sami pobudi dopolniti z analizo stanja, ugotovitvijo možnosti in omejitev ter z utemeljitvijo rešitev in usmeritvami za podrobnejše načrtovanje.

ZAHTEVE REGIJE POSAVJE

Regija Posavje zahteva, da je pozicija regije Posavje v postopku priprave in sprejemanja DPN JEK2 vključena kot enakopraven sogovornik v vse formalne postopke DPN JEK2 in samega projekta JEK2. Zakonodaja na tem področju opredeljuje minimalne okvirje vključevanja nosilcev urejanja prostora in zainteresirane javnosti. Projekt JEK2 je nacionalni strateški projekt države, ki bo zagotavljal dolgoročno in zanesljivo oskrbo z nizkoogljično energijo za celotno državo, celo širše, zato minimalni pogoji vključevanja regije v vse formalne postopke NE bi smeli biti ovira ampak nujni predpogoj za sam proces.

Regija Posavje zahteva, da sam razvoj regije ob energetskega projektu prosperira, kajti regija razvojno zaostaja za vsemi statističnim regijami v Sloveniji in je na podlagi Poročila o regionalnem razvoju na zadnjem 12. mestu po kakovosti življenja. Regija Posavje je že sedaj ključen nosilec energetskega stebra in zagotavljanja energije, zato se upravičeno zahteva, da bo umeščanje JEK2 spremljal celovit nabor razvojnih ukrepov, ki bodo prebivalcem regije in gospodarstvu prinesle oprijemljive koristi. Ne bomo dovolili, da bi bile zahteve regije Posavje spregledane in da bo regija Posavje razvojno zaostajala za drugimi regijami v Sloveniji, tako kot zaostaja v tem trenutku.

V regiji Posavje morajo ostati in delovati ključne pravno organizacijske oblike energetskih stebrov v Sloveniji. Regija Posavje nasprotuje nameravanim potezam, ki vodijo v združevanje energetskih stebrov. Zakon o JEK 2 mora definirati in podati jasno podlago, da imajo vse institucije in pravno organizacijske oblike sedež in delujejo v regiji Posavje. Kadri se morajo razviti v regiji Posavje, usposobiti, delati in živeti v regiji Posavje. Samo tako bo zagotovljeno sobivanje z dvema jedrskima objektoma v regiji Posavje. V kolikor je zagotavljanje nizkoogljične energije v Sloveniji resen projekt, je zahteva regije Posavje domicilnost energetskih podjetij in visoka kadrovska zastopanost na mestu.

Mobilno Posavje

Promet in mobilnost sta ena ključnih izzivov, saj bo gradbišče JEK2 povzročilo izjemne prometne obremenitve. V času gradnje bo dnevno prisotnih več tisoč delavcev in več sto tovornih vozil, kar bo povečalo tveganje za prometne zastoje in nesreče. Cestna infrastruktura v regiji je že zdaj preobremenjena in zastarela, zato je nujno dokončati 3. razvojno os in izboljšati povezave proti Celju, Zasavju in Dolenjski. Obvoznice za Krško in Brežice bi razbremenile mestna središča in zmanjšale onesnaženost zraka. Poleg cestne infrastrukture je treba okrepiti tudi železniški promet ter razviti učinkovit javni potniški promet, saj bo le tako mogoče zagotoviti trajnostno mobilnost za prebivalce in zaposlene. Razvoj kolesarskih poti in e-mobilnosti bo Posavje postavilo ob bok sodobnim regijam, ki stavijo na trajnostne prometne rešitve. Prometna dostopnost bo imela ključno vlogo tudi pri razvoju gospodarstva in turizma, zato vlaganja v mobilnost pomenijo več kot le razbremenitev prometa – gre za strateški razvojni korak.

Poseben poudarek mora biti namenjen razvoju državnega cestnega omrežja v Posavju v povezavi s Savinjsko, Zasavsko regijo in razvoju koridorja 3. razvojne osi, kar omogoča nemotene prometne povezave v smislu medobčinskih in medregijskih povezav, ki bodo zagotovile izboljšanje medobčinskih prometnih povezav, ki bodo zagotovile učinkovito mobilnost prebivalcev, delavcev in tovora med kraji v času gradnje in obratovanja JEK2 brez omejitev (Zidani most...).

Načrtovati in izvesti je potrebno konkretne prometne koridorje v regiji po standardih za državne in hitre ceste ter avtoceste, odpraviti odseke z visokimi omejitvami prevoznosti (višina, teža, enosmeren promet) na državni cestni mreži:

- 3. razvojna os: smer Celje – Radeče – Sevnica- Trebnje,
- Obvoznica Krško-Brežice,
- Drnovo – Krško – Sevnica – Radeče – Zidani Most – Celje,
- Povezava Drnovo – Krško – Sevnica – Radeče – Zidani Most – Hrastnik,
- Krško – Sevnica – Mokronog – Trebnje,
- Brežice-Bizeljsko-Bistrica ob Sotli-Podčetrtek-Šmarje pri Jelšah.

Določiti je treba vplivno območje prometne infrastrukture, ki presega ožje območje pobude ter izvesti ukrepe za zagotavljanje učinkovitih evakuacijskih poti v Posavju v primeru morebitne jedrske nesreče. Ukrepi morajo biti usmerjeni v zmanjšanje prometne ogroženosti prebivalstva in deležnikov projekta JEK2 ter v pravočasno modernizacijo cestnega omrežja na celotnem vplivnem območju prometne infrastrukture.

5

Prometne obremenitve brez posodobitev bodo ogrozile prometno varnost in poslabšale kakovost bivanja. Slaba prometna dostopnost bo zmanjšala konkurenčnost gospodarstva, odvrnila potencialne investitorje in ne bo omogočila razvoja. Vlaganje v mobilnost je naložba v varnost, trajnost in povezljivost, ki je nujna za uspešno izvedbo JEK2.

ZAHTEVE REGIJE POSAVJE

Regija Posavje zahteva realizacijo prometnih ureditev, ki so v načrtovanju, in da se izdelajo strokovne podlage ter ostale zakonsko prostorske ureditve za načrtovanje in izvedbo ključnih prometnic v obliki celovite prometne študije, ki bo analizirala nove prometne tokove in podala podlage za realizacijo ključnih prometnih tokov v regiji in tudi izven.

Uravnotežen razvoj Posavja

Ob umeščanju projekta JEK2 je treba načrtovati uravnotežen prostorski razvoj celotne regije, ki bo omogočil prerazporeditev prebivalstva in delovne sile po posameznih območjih Posavja. Gradnja in kasnejše obratovanje JEK2 bosta v regijo pritegnila več tisoč delavcev, zato je nujno pripraviti nove stanovanjske soseske in poslovne cone v vseh občinah regije. Tak pristop bo ublažil demografski upad, preprečil preobremenjenost posameznih urbanih središč ter spodbudil razvoj manjših krajev. Stanovanjska politika mora vključevati dostopna najemna in kadrovska stanovanja ter prostorsko načrtovanje, ki omogoča kakovostno bivanje tudi na podeželskih območjih.

Prostorski razvoj Posavja je bil v zadnjih desetletjih močno zaznamovan z energetiko, ki je prinesla številne priložnosti, a tudi prostorske obremenitve. Z gradnjo JEK2 bo regija doživela izrazit demografski in prostorski pritisk zaradi priseljevanja delovne sile, kar bo povečalo povpraševanje po stanovanjih, vrtcih, šolah in drugih javnih storitvah. Trenutne stanovanjske zmogljivosti so omejene, cene pa visoke glede na kupno moč prebivalstva. Zato je nujno oblikovati novo regionalno stanovanjsko politiko, usmerjeno v gradnjo dostopnih stanovanj za mlade, delavce in strokovne kadre ter v spodbujanje kakovostnega bivanja v manjših krajih.

Ob umeščanju JEK2 je ključno zagotoviti uravnotežen razvoj poslovnih con po celotni regiji Posavje. Poslovne cone morajo omogočati prostorsko razpršitev delovnih mest in gospodarskih dejavnosti v občinah Krško, Brežice, Sevnica, Radeče, Kostanjevica na Krki in Bistrica ob Sotli. Tak pristop bo omogočil policentričen razvoj regije ter uravnoteženo porazdelitev prebivalstva in delovnih mest.

V regiji Posavje je ključno usklajevanje državnih prostorskih aktov (DPN JEK2, DPN 3. razvojna os in drugi DPN-ji) z občinskimi prostorskimi načrti, zlasti ob aktualnih spremembah in dopolnitvah OPN. V sodelovanju z državnimi organi je nujno zagotoviti usklajenost tras in razvojnih pobud, ki bodo podpirale gradnjo JEK2 ter prispevale k širšemu regionalnemu razvoju. Posebno pozornost je treba nameniti naslednjim vsebinam:

- širitev gospodarskih con za krepitev industrije in ustvarjanje novih delovnih mest,
- analizo zmogljivosti javne infrastrukture (šole, vrtci, kulturni objekti) glede na pričakovano demografsko rast ob gradnji JEK2,
- načrtovanje stanovanjskih območij za delavce in njihove družine, razpršeno po celotni regiji Posavje,
- prometne izboljšave, vključno z novo železniško postajo, krožišči, mostovi in kolesarskimi povezavami, ki bodo razbremenile obstoječe državne ceste in izboljšale dostopnost,
- vzpostavitev podporne infrastrukture za nemoteno delovanje nujne medicinske pomoči, infrastrukture v okviru zdravstvene in zaščitno-reševalne službe ipd.

Somestje Brežice–Krško–Sevnica ter celotna regija Posavje bodo neposredno občutili vplive gradnje JEK2, zato mora prostorsko načrtovanje potekati usklajeno med občinami in državo. Pobude, ki izhajajo iz lokalnih potreb, je treba obravnavati kot pomemben prispevek k celovitemu razvoju regije Posavje v okviru DPN JEK2.

Pobuda za DPN JEK2 za nekatere vsebine (npr. navezovalna cesta Brežice–Krško, stanovanja za zaposlene, infrastrukturno opremljanje, kamnolomi ipd.) predvideva, da se bodo reševale izven postopka priprave DPN in sicer s posamičnimi občinskimi prostorskimi načrti (OPN). Takšna rešitev je zaradi zahtevnih in dolgotrajnih postopkov priprave OPN tvegana. Zato se pričakuje organizacijsko, operativno in finančno sodelovanje države pri zagotavljanju pogojev za pravočasno in vsebinsko usklajeno prostorsko načrtovanje na državni in občinski ravni.

V času gradnje JEK2 in kasneje med njenim obratovanjem se pričakuje občutno povečanje tovarnega in osebnega prometa. V strokovnih podlagah trenutno manjka prometna študija, ki bi analizirala nove prometne tokove. Potrebno je pravočasno, sočasno načrtovanje državne ceste Krško–Brežice (upoštevaje, da že sedaj približno polovica zaposlenih v NEK prihaja iz Hrvaške) ter ceste do letališča Cerklje ob Krki in gospodarske cone Feniks, ki povezuje območje energetskih objektov v Vrbini.

Prometna študija bi morala vključevati tudi civilni del letališča Cerklje ob Krki ter njegov razvojni potencial kot morebitnega mednarodnega letališča, skupaj z analizo povezljivosti in razvoja gospodarske cone Feniks.

Gradnja JEK2 bo v regijo pritegnila več tisoč delavcev, kar predstavlja pomembno priložnost za demografsko obnovo in uravnoteženo prerazporeditev prebivalstva po celotnem Posavju. Regija se že dalj časa sooča z izrazitim staranjem prebivalstva, demografskim upadom in odseljevanjem mladih, zato je ključno, da se priseljeni delavci in njihove družine prostorsko ter socialno vključijo v vse občine regije Posavje. S tem bodo občine Bistrica ob Sotli, Kostanjevica na Krki, Radeče, Sevnica in Brežice pridobile nove prebivalce, kar bo prispevalo k oživitvi lokalnih skupnosti, povečanju povpraševanja po javnih storitvah, šolah in vrtcih ter h krejitvi gospodarske dejavnosti. Razvoj stanovanjskih in poslovnih con mora temeljiti na načelu decentralizacije ter omogočati, da nova delovna sila nadomesti demografski upad v regiji. Zagotavljanje bivanja za delavce v času gradnje in zaposlene na eni sami lokaciji (v tem primeru v Mestni občini Krško za 3.500 do 7.000 oseb), kot to predvideva pobuda, je po našem mnenju tvegano in neustrezno. Regija nudi ugodne pogoje za bivanje, hkrati pa se, podobno kot druge slovenske regije, sooča s pomanjkanjem javnih stanovanj. **Zato pozivamo k opredelitvi vplivnega območja nastanitvenih kapacitet za potrebe projekta JEK2, ki naj zajema celotno regijo Posavje.** Pri tem je treba ustrezno predvideti in zagotoviti zmogljivost komunalne infrastrukture za naselitev dodatnih 3.500 do 7.000 prebivalcev.

Zagotavljanje stanovanj za zaposlene predstavlja pomembno razvojno priložnost za stanovanjsko oskrbo v regiji. Nova stanovanja je smiselno načrtovati tako, da bodo po zaključku gradnje deloma namenjena javnemu stanovanjskemu fondu, npr. za mlade in starejše. Ker vrednost nepremičnin v bližini jedrskih objektov običajno pada, varnost prebivalcev pa je lahko bolj ogrožena, je treba zagotoviti ustrezno nadomestilo za vpliv na kakovost življenja in ekonomske potencialne okolja v regiji, skladno s strateškimi usmeritvami.

Zaradi pričakovanega povečanja števila prebivalcev je nujna tudi krepitev športno-rekreativne infrastrukture, vključno z dodatnimi kapacitetami športnih dvoran, zelenimi rekreativnimi površinami, parki in sprehajalnimi potmi, kar mora biti vključeno v dopolnitev pobude. Vključevanje priseljenih prebivalcev v lokalno okolje mora spremljati razvoj družbene infrastrukture – vrtcev, šol, zdravstvenih in kulturnih ustanov – ter izvajanje ukrepov za socialno integracijo. Tak pristop bo omogočil, da projekt JEK2 ne bo le energetskega projekta, temveč tudi mehanizem za dolgoročno demografsko in gospodarsko stabilizacijo regije Posavje.

Pomemben del prostorskega in demografskega razvoja predstavlja krepitev srednjega šolstva v skladu z Državno strategijo prostorskega razvoja Republike Slovenije, ki spodbuja uravnotežen razvoj izobraževalnih središč po regijah. V Posavju je zato treba posebno pozornost nameniti kreptitvi srednješolskega izobraževanja z novimi programi, povezanimi z energetiko, tehničnimi poklici, informacijsko tehnologijo in storitvenimi dejavnostmi.

ZAHTEVE REGIJE POSAVJE

Regija Posavje zahteva uravnotežen poseg v ključne razvojne dejavnosti z razpršenostjo namembnosti po celotni regiji Posavje. Pri tem je ključno, da se analizira in opredeli širše »vplivno območje JEK2« po posamezni vrsti dejavnosti na ravni celotne regije Posavje. To nikakor ne more biti samo ožji pas, ki velja že danes, kajti poseg je prevelik, da bi lahko to obravnavali samo na območju Mestne občine Krško, ampak je potrebno na ravni celotne regije POSAVJE. Regija Posavje ima pomembno strateško lego kot ključni koridor za dnevne in občasne migracije, umeščene ključne energetske in vojaške objekte, gospodarske in turistične aktivnosti regije, zdravstvene in socialne regije, zato je nujen uravnotežen razvoj v celotni regiji. Pri tem regija Posavje ne sme biti prezrta v svojem razvojnem kontekstu.

Gospodarsko in inovativno Posavje

JEK2 bo prinesel nove gospodarske priložnosti, toda izkoristiti jih bo mogoče le, če bo regija pravočasno pripravila podpirne ukrepe. Zgraditi je treba tehnološke centre, ki bodo povezovali raziskave, razvoj in gospodarstvo. Mali in srednji podjetniki morajo dobiti priložnost, da sodelujejo pri dobavah in storitvah, zato so potrebne posebne spodbude in garancijske sheme.

Velik potencial predstavlja uporaba odvečne toplote iz JEK2, ki jo je mogoče usmeriti v daljinsko ogrevanje mest, industrijske procese in kmetijstvo (rastlinjaki, sušilnice). Izobraževanje kadrov je dolgoročni pogoj za razvoj: regija mora razviti nove programe na področju jedrske tehnologije in tehniških znanosti ter povezati šolske centre z gospodarstvom. Na ta način se bodo ustvarila nova delovna mesta z višjo dodano vrednostjo, kar bo zmanjšalo izseljevanje mladih in dvignilo gospodarski položaj regije. Brez vlaganj v inovativnost in znanje bo Posavje ostalo le izvajalec del za druge, ne pa samostojen razvojni akter.

Posavje ima najnižji delež terciarno izobraženih prebivalcev in zaostaja v inovacijskem potencialu. Brez vlaganj v znanje in gospodarstvo bodo koristi JEK2 odšle drugam, regija pa bo nosila predvsem bremena. Gospodarski razvoj je temelj, na katerem stoji dolgoročna družbena blaginja.

ZAHTEVE REGIJE POSAVJE

Regija Posavje zahteva konkretna vlaganja v razvoj ključnih kadrov na vseh ravneh izobraževanja. Okrepiti je potrebno ključne institucije izobraževanja, razviti nove programe, zagotoviti ustrezno infrastrukturo, kajti le tako bomo negativno sliko regije na tem področju spremenili v pozitivno smer. Sam projekt zahteva visoko usposobljene kadre, spremljajoče dejavnosti pa morajo temu razvoju slediti tudi v lastnem kadrovskem in tehnološkem razvoju.

Družbeno in kulturno Posavje

Posavje že danes zaznamujejo vrzeli na področju zdravstvene, socialne in izobraževalne infrastrukture, kar bo ob gradnji JEK2 še bolj izrazito. Največja bolnišnica v regiji, Splošna bolnišnica Brežice, potrebuje širitev kapacitet, kadrovske okrepitve in posodobitev opreme, da bo lahko zagotavljala ustrezno oskrbo povečanemu številu prebivalcev. Prav tako je nujno okrepiti mrežo nujne medicinske pomoči, predvsem z vzpostavitvijo dodatnih urgentnih enot in helikopterskih povezav za hitre prevoze pacientov. Z vidika socialne politike se regija sooča s pomanjkanjem kapacitet za starejše občane, kar postaja še posebej pereče zaradi staranja prebivalstva. Gradnja novih domov za starejše in uvedba inovativnih oblik oskrbe na domu bosta nujna za zagotavljanje dostojnega življenja starejšim generacijam.

Na področju izobraževanja je ključno posodobiti obstoječe vrtce in osnovne šole, saj bo povečana prisotnost delovne sile pomenila tudi večje število otrok. Poleg tega je pomembno razviti dodatne srednješolske ter višje in visoko šolske programe, ki bodo usmerjeni v tehnične in energetske stroke, da se zagotovi dolgoročna vzgoja kadrov za gospodarstvo in energetiko. Vključevanje priseljencev v lokalne skupnosti zahteva tudi dodatne programe za učenje jezika, medkulturno izmenjavo in podporo mladim družinam.

Kultura in šport imata v regiji pomembno vlogo pri ohranjanju identitete in kreptvi družbene povezanosti. Posavje se ponaša z bogato kulturno dediščino in aktivnim društvenim življenjem, vendar primanjkuje sodobnih prostorov za kulturne prireditve, vadbo in rekreacijo. Ob umeščanju JEK2 se zato odpira priložnost za vlaganje v kulturne domove, knjižnice, muzeje in športno infrastrukturo, kar bo imelo dolgoročne pozitivne učinke tudi na turizem. Razvoj turističnih produktov, povezanih z naravno in kulturno dediščino, zdravilišči ter rekreativnimi dejavnostmi lahko regijo umesti kot privlačno destinacijo za obiskovalce.

Družbeni in kulturni razvoj je ključen za kakovost bivanja prebivalcev in za dolgoročno stabilnost regije. Brez okrepljenih zdravstvenih in socialnih kapacitet bo povečan pritisk prebivalstva vodil v nezadovoljstvo in upad zaupanja v projekt JEK2. Hkrati so vlaganja v izobraževanje, kulturo in šport najboljši način za integracijo novih prebivalcev, ohranjanje identitete Posavja ter za razvoj turizma kot dodatne gospodarske panoge.

ZAHTEVE REGIJE POSAVJE

Regija Posavje zahteva okrepitev zdravstvenih in socialnih kapacitet ter krepitev regijskih institucij. Že danes smo priča konkretnemu posegu v organiziranost na področju minimuma zdravstvenih storitev tako na primarni kot na sekundarni ravni. Predlagana zakonska ureditev predvideva vzpostavitev 6 zdravstvenih regij, kjer regije Posavje kot samostojne zdravstvene regije NI NA SEZNAMU zdravstvenih regij. Priključujejo nas k Jugovzhodni Sloveniji, kar je nedopustno ravnanje in grob poseg v preskrbljenost z zdravstvenimi storitvami na primarni in sekundarni ravni. Slabšanje zdravstvenih storitev ob umeščanju tako pomembnega strateškega projekta v naš prostor je nedopustno.

Regija Posavje zaradi geostrateške lege, prometnih koridorjev, prostega prehoda blaga in storitev, zdravstvenega varstva ljudi, nevarnosti širjenja bolezni ipd. zahteva ustanovitev enote Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) v regiji Posavje.

Varnost in zaščita

Jedrski objekt prinaša poleg gospodarskih koristi tudi povečana varnostna tveganja. Regija mora biti ustrezno pripravljena na izredne razmere, ki lahko nastanejo ob nesrečah ali drugih kriznih dogodkih. Zato je nujno zagotoviti ustrezne evakuacijske poti, predvsem proti Celju in Zasavju, saj so obstoječe prometnice nezadostne. Zagotoviti je potrebno Načrt za izredne razmere ter sredstva za njegovo morebitno uresničitev, vključno z usposabljanjem lokalnih reševalnih služb, informiranjem prebivalcev, načrtovanjem zaklonišč in spremljajoče infrastrukture za varnost prebivalcev ob morebitnih nesrečah – tudi za primere naravnih in drugih nesreč. Prostovoljne gasilske enote, ki predstavljajo hrbtenico sistema zaščite in reševanja v regiji, je treba okrepiti s sodobno opremo in dodatnim kadrom. Prav tako je treba vzpostaviti profesionalne zmogljivosti v obliki regijskih centrov, ki bodo lahko učinkovito posredovali v

primeru nesreč. Pomembno je tudi zagotoviti logistični center civilne zaščite ter sodobne opozorilne sisteme, ki bodo prebivalce pravočasno obveščali o nevarnostih. Redna usposabljanja prebivalstva za ukrepanje ob JRKB (jedrske, radiološke, kemične in biološke) nesrečah morajo postati sestavni del priprav. Nujna medicinska pomoč mora biti okrepljena s helikopterskimi povezavami, saj sedanje kapacitete ne zadostujejo za obvladovanje povečanih tveganj. Varnost mora biti zagotovljena na ravni celotne regije Posavje, ne le v ožjem območju DPN JEK2, pri čemer morajo biti obmejna območja z Republiko Hrvaško enakovredno vključena v sistem zaščite in reševanja

JEK2 pomeni povečano varnostno ogroženost regije, zato morajo prebivalci imeti zagotovljeno ustrezno zaščito. Brez vlaganj v varnostne kapacitete bi bila regija nesorazmerno izpostavljena tveganjem, kar bi zmanjšalo zaupanje prebivalcev v projekt in povzročilo dolgoročno negotovost.

ZAHTEVE REGIJE POSAVJE

Regija Posavje zahteva visoke varnostne standarde in ustrezne preventivne ukrepe na celotnem območju regije Posavje zaradi izrednega visokega tveganja ob dejstvu, da so v regiji ključni energetski objekti, koncentracija vojaškega letališča, NATO baza ipd. Pri tem regija Posavje zahteva, da država pripravi in izvede vse varnostne standarde, protokole, usposobi ljudi in zagotovi nujno potrebno opremo, da bo VARNOST in zaščita vseh prebivalcev v regiji zagotovljena na visoki ravni. Varnost v trenutnem času ni več samoumeven pojem, ampak ga je potrebno zagotoviti.

Regija Posavje zahteva takojšno organiziranost Policije na območju celotne regije, okrepitev mreže zaščite in reševanja ter vseh podpornih služb, ki so potrebne za zagotavljanje varnosti na območju celotne regije Posavje. Nujno so potrebne opredelitve varnostnih tveganj in konkretnih ukrepov, ki jim sledijo konkretne aktivnosti v celotni regiji Posavje

Institucionalna krepitev na regionalni ravni

Razvoj regije je v veliki meri odvisen od prisotnosti državnih institucij in njihove povezanosti z lokalnim okoljem. Posavje je v zadnjih letih izgubilo več pomembnih ustanov, kar se je pokazalo v slabši dostopnosti javnih storitev in občutku zapostavljenosti med prebivalci. Ukinitev policijske uprave, zmanjšanje prisotnosti FURS ter zmanjšana vloga bolnišnice in šolskih centrov so primeri, ki neposredno vplivajo na kakovost življenja. Ob umeščanju JEK2 bo regija izpostavljena povečanemu številu prebivalcev, dodatnim varnostnim izzivom in gospodarskim premikom, zato potrebuje okrepljeno institucionalno prisotnost. Poudariti je treba tudi, da je regija po razvitosti na repu slovenskih statističnih regij, zato je prav zdaj čas, da se na državni ravni zagotovi močnejša podpora. Vzpostaviti je treba dialog med državo, investitorjem in lokalnimi skupnostmi, ki bo imel jasno definirane cilje in odgovornosti. Samo z močno institucionalno mrežo bo mogoče obvladati izzive, ki jih prinaša JEK2.

Regija je po kazalnikih kakovosti življenja zadnja v državi, z najnižjim deležem terciarno izobraženih prebivalcev in številnimi funkcionalno razvrednotenimi območji. Ob povečani obremenitvi z JEK2 bo brez krepitve institucij težko ohraniti socialno stabilnost in varnost. Horizontalne potrebe niso dodatne želje, temveč nujen temelj za vse nadaljnje razvojne ukrepe.

ZAHTEVE REGIJE POSAVJE

Regija Posavje zahteva takojšno prekinitev ukinjanja in krčenja posameznih institucij v regiji Posavje, ki smo jim priča že vrsto let. Zadnji poskus je krčenje zdravstvenih storitev v regiji z vzpostavljanje novih zdravstvenih regij, kjer je Posavje priključeno Jugovzhodni Sloveniji.

Sedež drugega energetskega stebra mora biti v regiji Posavje s ključnim kadrom, ki živi in dela v regiji Posavje. Le tako bo zagotovljen potreben fokus na varno in stabilno obratovanje jedrskih objektov in doseženo zaupanje varnosti.

Regija Posavje zahteva, da je sedež regijske policije uprave ponovno v regiji Posavje. Vse nosilne funkcije države morajo imeti svoj sedež ali enoto v regiji Posavje, od tega regija Posavje ne odstopa. Podlaga za tovrstno organiziranost regijskih institucij morajo biti zakonsko predpisane in ne podvržene podzakonskim ureditvam, ki se lahko hitro spreminjajo.

Sorazmerni ukrepi na ravni regije

Vzpostaviti je treba sistem nadomestil zaradi vplivov na kakovost življenja in ekonomske potencialne okolja v regiji. Nadomestila naj se izplačujejo letno, tako lokalnim skupnostim kot prebivalcem vplivnega območja. Predvidena naj bo ločena ureditev za obdobje izgradnje – v obliki pavšalnega nadomestila, določenega kot delež od investicijskih vlaganj ter za obdobje obratovanja, kjer se predlaga model nadomestila na enoto proizvedene električne energije. Delitev sredstev naj poteka v skladu z vnaprej dogovorjenimi ključi med regijo, občinami in prebivalci vplivnega območja.

ZAHTEVE REGIJE POSAVJE

Regija Posavje zahteva, da se definira in analizira po vseh vrstah dejavnosti vplivno območje JEK2 in skladno s tem zakonsko uredijo podlage, nameni in kriteriji za ustrezna nadomestila na ravni celotne regije Posavje.

Zaključek

Projekt JEK2 bo Sloveniji zagotovil energetske varnost in nizkoogljično prihodnost, vendar le pod pogojem, da bo regija Posavje ob tem deležna enakovrednih razvojnih koristi. Vse predstavljene potrebe niso zgolj želje, ampak predpogoji za dolgoročno trajnostno sobivanje prebivalcev in energetske infrastrukture. Zato je nujno, da država sprejme Zakon o razvojnih potrebah Posavja, ki bo določil razvojne programe in zagotovil njihovo financiranje pred izdajo uporabnega dovoljenja za JEK2. Samo s takim pristopom bo projekt pomenil razvojni preboj in ne dodatno breme za regijo. Ob tem pa javno objavljena pobuda za državni prostorski načrt (DPN) za JEK2 predstavlja konkretno priložnost, da se te razvojne usmeritve prenesejo v pravni in izvedbeni okvir. Če bodo usmeritve regije Posavje upoštrevane že v fazi priprave DPN, bo mogoče zagotoviti, da se prostorsko umeščanje JEK2 uskladi z razvojnimi potrebami prebivalcev in občin.

DPN naj zato ne obravnava zgolj prostorskih in tehničnih vprašanj umeščanja energetskega objekta, temveč tudi institucionalne, socialne, gospodarske in varnostne ukrepe, ki so nujni za celovito prihodnost regije. Sprejetje teh usmeritev v DPN bo ključni pogoj za uspeh projekta in za dolgoročno stabilnost ter razvoj Posavja. Posavje je s projektom JEK2 ponovno postavljeno v središče nacionalne energetske politike. To dejstvo zahteva poseben odnos države do regije, saj bo ta nosila največje prostorske, okoljske in družbene posledice umeščanja novega energetskega objekta.

Zato mora biti razvoj Posavja obravnavan kot neločljiv del projekta, ne kot vzporedna ali sekundarna naloga. Razvojna področja, ki jih regija izpostavlja – mobilnost, prostorski razvoj, gospodarstvo in inovativnost, družbeni in kulturni razvoj, varnost ter institucionalna krepitev – so temeljni pogoji za to, da bo projekt JEK2 družbeno sprejemljiv in dolgoročno vzdržen. Zagotovitev enakovrednih razvojnih koristi pomeni, da mora država skupaj z investitorjem vzpostaviti finančne mehanizme, ki bodo omogočili pravočasno in celovito izvedbo ukrepov. To vključuje vlaganja v cestno in železniško infrastrukturo, stanovanjsko politiko, zdravstvene in socialne storitve, šolstvo, kulturo ter varnostne kapacitete. Posebno pozornost je treba nameniti tudi nadomeščanju izgubljenih kmetijskih zemljišč in ohranjanju naravnih virov, saj so to ključni viri regije, ki omogočajo trajnostno prihodnost. Pomembno je, da država jasno zaveže vse deležnike k sodelovanju in odgovornosti.

Regija pričakuje, da bo imela pri oblikovanju in izvajanju ukrepov aktivno vlogo, ne zgolj posvetovalno. Le v partnerskem odnosu med državo, regijo, občinami in investitorjem bo mogoče uresničiti zastavljene nacionalne in lokalne cilje. Hkrati mora biti zagotovljena transparentnost postopkov in vključevanje javnosti, saj bo le odprt dialog omogočil zaupanje prebivalcev v projekt.

Če bodo potrebe regije prezrte, obstaja resna nevarnost, da bo projekt JEK2 povzročil dolgoročne družbene napetosti, poslabšanje kakovosti življenja in povečano nezaupanje v državne institucije. To bi ogrozilo tako izvedbo projekta kot tudi dolgoročno stabilnost regije.

Nasprotno pa celovit pristop, ki upošteva razvojne potrebe Posavja, odpira priložnost za resničen preboj – za vzpostavitev regije kot energetske prestolnice Slovenije in kot zgled trajnostnega regionalnega razvoja v Evropi.

Regija Posavje zahteva, da se bo umeščanje JEK2 v prostor odvijalo skozi partnerski odnos med državo, lokalno skupnostjo in investitorjem in da bo umeščanje spremljal celovit sklop razvojnih, prostorskih, gospodarskih in socialnih ukrepov, ki bodo prebivalcem in gospodarstvu regije zagotovili oprijemljive koristi. Ključne zahteve regije so naslednje:

- **Zakonska ureditev razvoja regije:** sprejetje *Zakona o razvojnih potrebah regije Posavje* hkrati z DPN JEK2, ki bo omogočil izvajanje razvojnih projektov in financiranje pred začetkom obratovanja JEK2.
- **Polnopravno vključevanje regije:** regija mora imeti status enakopravnega sogovornika v vseh fazah postopkov priprave in izvajanja DPN JEK2.
- **Uravnotežen prostorski razvoj:** načrtovanje stanovanj, gospodarskih con in družbene infrastrukture mora zajemati **celotno regijo**, ne le območja Krškega.
- **Prometna in energetska infrastruktura:** dokončanje *3. razvojne osi*, gradnja obvoznice Krško–Brežice, izboljšanje železniških povezav, vzpostavitev evakuacijskih poti in razvoj civilnega dela letališča Cerklje ob Krki.
- **Razvoj kadrov in izobraževanja:** vlaganja v izobraževalno infrastrukturo, nove programe s področij energetike in tehnike ter krepitev srednješolskih in višješolskih ustanov v regiji.
- **Zdravstvena in socialna infrastruktura:** okrepitev Splošne bolnišnice Brežice, vzpostavitev enote NIJZ v regiji ter razvoj domov za starejše in programov oskrbe na domu.
- **Varnost in zaščita:** zagotovitev regijskih centrov zaščite in reševanja, posodobitev opreme gasilcev in policije, priprava Načrta za izredne razmere ter okrepitev helikopterske nujne medicinske pomoči.
- **Institucionalna krepitev:** ponovna vzpostavitev sedeža policijske uprave in drugih državnih institucij v Posavju ter ohranitev ključnih energetskih in razvojnih organizacij v regiji.
- **Sorazmerni finančni ukrepi:** vzpostavitev sistema **letnih nadomestil** občinam in prebivalcem zaradi vplivov na kakovost življenja in okolje, vezanega na investicijsko vrednost in obratovanje JEK2.
- **Trajnostni razvoj in okolje:** nadomeščanje kmetijskih zemljišč, krepitev varovanja naravnih virov ter upoštevanje načel trajnostne rabe prostora.

Ti ukrepi predstavljajo temeljne pogoje za uspešno, varno in družbeno sprejemljivo izvedbo projekta JEK2. Le z njihovo uresničitvijo bo projekt postal razvojna priložnost za regijo Posavje in ne dodatno breme njenega prostora ter prebivalcev.

Projekt JEK2 mora zato postati zgodba o uspehu tako za državo kot za regijo. Le s sistemskim pristopom, ki vključuje zakonodajno podlago, finančne mehanizme, prostorsko načrtovanje in institucionalno krepitev, bo mogoče zagotoviti, da bo Posavje iz energetske obremenjene regije

Svet regije Posavje

Naslov: Regionalna razvojna agencija Posavje, CKŽ 2, 8270 KRŠKO, tel: 07 488 10 40
e-pošta: agencija@rra-posavje.si

prešlo v regijo priložnosti, inovacij in kakovostnega življenja. To je skupni cilj, ki ga mora država prepoznati in podpreti že danes.

Predsednik Sveta regije Posavje
Robert Zagorc